

בין מירון לים המלח

"במדבר תמוז" הוא ספר שיריו הראשון של המשורר החרדי בנצי גולדשטיין, ועם צאתו התקבל בחום וזכה בפרסי אצ"ג וארז ביטון לשירה. תשואות כאלה לספר ביכורים אינן חזון נפרץ, והן מעידות על איכות שירתו של גולדשטיין וההתקבלות האיטית והבטוחה של שירת יוצרים חרדית בספרות הישראלית החדשה.

השירה חשובה מהסוציולוגיה, ואותה סלחנות שמאפיינת בדרך כלל את התרבות שעה שסוגה חדשה של יוצרים מפציעה, בשל חדשנות וחשיבות קולם, נעלמת כאשר הקול מתבסס. כתופעה תרבותית, השירה החרדית, שעשתה את צעדיה הראשונים בעשור האחרון, עומדת איתנה וחיונית על רגליה. שירתו של גולדשטיין היא חלק מהמהלך הזה, הן בהיותו אחד מעורכי כתב העת "מיגו" והן כיוצר בפני עצמו.

הספר מחולק לשלושה שערים שכל אחד מהם גבוה באיכויותיו מזה שקדם לו: הראשון, הביוגרפי ביותר, מתאר את שיבת הנפש המאוחרת אל חוויות מעולם הישיבה והנעורים; השני הוא קינה ארוכה ושוברת לב על אסון מירון, שבאה חשבון עם האחרים לו בשמיים ובארץ; והשלישי עוסק במסע אינטימי, מטאפיזי ומהורהר אל ים המלח.

חלקו השלישי של הספר מעיד על עוצמת החיים דוש שבו. חרדים הם ציבור בלי נוף, שעוסק כולו ברוח ובטקסט; האינטראקציה שלהם עם המרחב נעה בין שימוש מעשי במקרה הטוב, להזנחה ורחיקות הטבעי והאסתטי במקרה הרע. הפרק "אל מקום נמוך בעולם" עוסק כולו בתיאורי המרחב העצומים של המדבר בואכה ים המוות. זהו מפגש חריף בין הנפש לאור המסנוור של העולם החשוף והמואר באכזריות. הצחיחות באה לידי ביטוי גם בכמה שירים המתארים מציאות כהווייתה, אך אינם עומדים בסטנדרט השירי המוקפד של שאר שירי הספר.

יובש המדבר הוא גם בדירותו של הנע בין המרחבים והזהויות, זה הרואה בפיקחון את שממתה של כל תרבות ואת יופייה. זו עמדה פורה, אך גורלדשטיין אינו נשאר רק בה בשל היכולת שלו לחוות את העולם דרך פלאו גם כשהוא אפוף חשכה וייסורי נפש. וכך, בשירים מעין הפיוט הפותחים וחותמים את הספר, נקראת שירתו של גולדשטיין כדיבוב וכחיפוש של חוויית תפילה וקשר עם אלוהים ואדם.

יש מדבר שפדי לנוס ממנו/
עליך לעשותו קפנדי
ריא, לחצות/ בגב חשוף,
מכנסים משמשים/ ואין
ספין בין שניך. // זאת אני
אומר לעצמי/ על המפתן,
ואנשי העיר נסבו/ חבושי
כובעים חליפות, / גמרות
עז והדר, פאות קאסטים,
ליפסטיק לשמוש בשבת.
צא אלינו צא/ ונדעה אותך
(ונגשתי/ לפתח הדלת) //
ואני עומד במקום/ שעומד
נכנס לא נכנס/ והוא -
המדבר/ נכנס בי.

במדבר תמוז
בנצי גולדשטיין
מוסד ביאליק,
83 עמ'